

1

D. BOLLE, BAZAAR VAN GOEDKOOPE BOEKEN, ROTTERDAM.

a

Daar ziet ge Polichinel. Hij wil op zijn manier aardigheidjes vertellen, maar onderwijl zijn kameraden met elkander zitten te praten, keert hij zich om en drinkt hun beider glaasjes uit. Wel foei, ondeugende Polichinel!

DE KLUCHTEN VAN POLICHINEL.

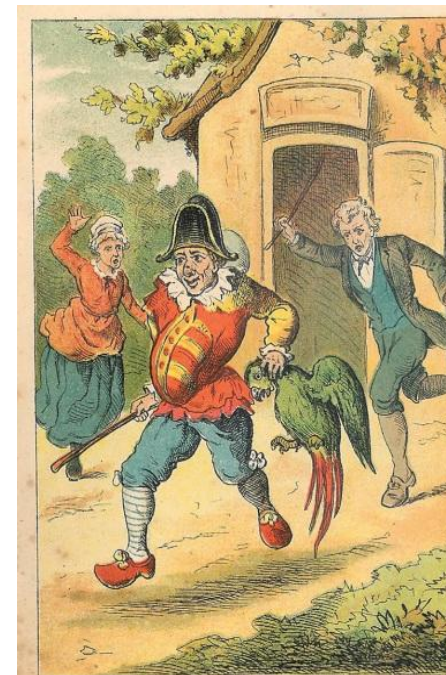
De meeste jongens houden van vertellingen, dikwijls hoe akeliger hoe liever, en de meeste meisjes ook. Maar laffe, flauwe verhaaltjes zijn bij hen niet bijzonder in trek. Dat weten wij ook wel. Ook zien zij allen graag aardigheidjes. Maar wanneer de personen die de aardigheidjes vertoonen zelf ondeugend of gehaat zijn, dan luisteren zij niet naar zoo iemand, en keeren hem liever den rug toe. Zoo zullen wij als een voorbeeld eens verhalen wat er met een grappenmaker is voorgevallen. En dan geloof ik dat de vriendjes liever een Janklaassen zullen gaan zien of een Pias in een spel, dan zulk een Polichinel.

2

b

Als hij thuis is werpt hij al het huisraad door elkander, de borden en schotels stuk; zelfs heeft hij zijne vrouw eens geslagen, zoodat deze weg liep en haren nood aan de burens klaagde. Gelukkig hield dat gauw op.

c

Op zekeren keer gaat hij bij iemand een papegaai stelen, om dien te braden. Die man ziet het en vervolgt hem; maar de dief wist alweer te ontsnappen en kwam niet thuis, maar deed allerlei kwaad, waar hij maar kon.

Zie eens, daar heeft een agent van politie of zoo iemand de handen van Polichinel met een stevig koord op den rug saamgebonden. Nu drijft hij den kwaaddoener voor hem uit, om hem naar een groot huis te brengen, met verscheiden kamertjes en een verbazend dikke deur en getraliede vensters. Ge weet wel. Dat komt omdat die Polichinel zooveel kwaad gedaan heeft, wat allemaal voor aardigheid moest doorgaan.

Wat die man eigenlijk was kan ik u niet zeggen; maar hij was getrouwd en woonde wel bij zijn vrouw, maar meestal liep hij bij dag en nacht overal rond, nu hier dan daar, evenwel liefst en meestal met andere ondeugende mannen, om met elkander veel kwaad te doen. Eens kwam Polichinel, als naar gewoonte, dronken thuis. In zijn drift zocht hij twist met zijn vrouw; daarna sloeg hij alle meubelen in de kamer aan stukken en wierp alles wat hij maar grijpen kon op den grond. Zijn vrouw wilde hem dat beletten; maar hij werd daarover zoo toornig, dat hij een stok opnam om daarmede zijn vrouw een vreeselijk pak slaag te geven.

3

d

Dienzelfden avond vangt hij de kat van zijn buurvrouw, om er een lekker maaltje van te maken. De buurvrouw loopt hem na en geeft hem verscheidene slagen met den bezem, maar lachende loopt hij met de kat weg.

Het arme mensch kermde van de pijn en liep het huis uit om hulp te zoeken bij de politie, maar toen er iemand medekwam was de boosdoener verdwenen, en de vrouw zag hem niet weder.

Polichinel liep nu van de eene herberg naar de andere, en daar liet hem meestal aan geld ontbrak dronk hij behendig de glazen leeg, die voor andere bezoekers ingeschonken waren. Dat gebeurde heel dikwijls wanneer hij zijn karnuiten medegenomen had. Den nacht bracht hij meestal door onder de banken in de herbergen of ook wel hier en daar op een bank voor de huizen.

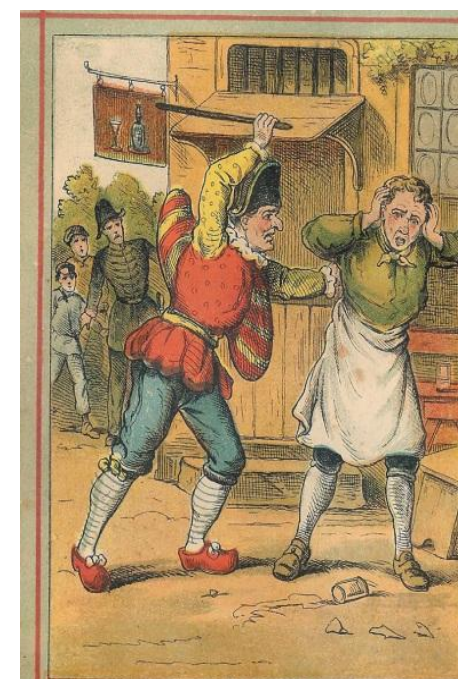
Wanneer de honger hem kwelde, zonder dat er iemand was die hem wat eten wilde geven, en zonder geld te hebben om eten te koopen, dan werd hij een dief, want hij nam hier of daar weg wat hem niet toekwam. Zoo gebeurde het eens dat hij zin had in een gebraden kip, gans of eend. Hij keek rond en zag een papegaai buiten de kooi. Ook al goed meende hij, liep naar den vogel, draaide hem den nek om en

4

slagen op het hoofd. Op het geschreeuw kwam een gerechtsdienaar toegelopen, die den onverlaat vastpakte, boeide en naar de gevangenis bracht. Hier heeft hij gelegenheid om na te denken over alles wat hij gedaan heeft. Het is te hopen dat hij berouw zal krijgen over al het kwade dat hij heeft bedreven. Vooreerst is hij goed af, maar de burgers zonder hem nog beter.

En nu, beste vriendjes, neemt een voorbeeld aan Polichinel, weest braaf en gehoorzaam, leert uwe lessen altijd goed, dan hebben uwe ouders u lief, en ge wordt gelukkig en tevreden.

6

e

Den volgenden dag wil hij den herbergier niet betalen; er ontstaat twist. Polichinel slaat den man met een stok; maar daar komt juist de commissaris van politie, die hem ziet en naar de gevangenis brengt. Net goed

5

draafde heen. De burens die het zagen liepen hem na, maar hij wist hen te ontloopen en lachte in zijn vuist om zijn vlugge beenen. Een andermaal bemerkte hij de kat van zijn vroegeren buurman. Dit beest was Polichinel niet vreemd; voorzichtig naderde hij en op eens greep hij de poes van achteren in den nek, om haar de keel toe te nippen. De buurvrouw liep hem met den bezem na en gaf hem eenige gevoelige slagen op den rug. Maar alweer ontkwam hij door de vlugheid zijner beenen, stroopte het vel van de kat om dat te verkoopen en het vleesch te laten braden om het op te eten. Eet smakelijk.

Zulke ondeugende streken deed hij op den duur. Maar eindelijk werd het laatste spel door hem gespeeld. Hij trad, zooals hij meer deed, half dronken een herberg binnen en bestelde een glaasje sterken drank. Hij ontving het, dronk het op, doch wilde niet betalen. »Met gekheid ben ik niet gediend; ik kan daarvan niet leven, en vraag om betaling», zei de herbergier.

Polichinel werd hierover woest, hief zijn stok op en gaf den waard eenige harde

Poppenspe(e)lplacemat met Polichinelle, poes, piassen en een papegaai

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het **Poppenspe(e)lmuseum**. Knip de afbeeldingen en de teksten uit, plak ze eventueel op een stukje karton of in een schrift en maak er een poppentheaterboekje van. Let op de volgorde: 1 t/m 6 en a t/m e.

De kluchtfiguur **Polichinelle** is in de zeventiende eeuw ontstaan uit **Pulcinella**, die door Italiaanse komedianten naar Frankrijk was gebracht. Het kostuum van Polichinelle is veelkleurig en elegant. Zijn hoofd is getooid met een driekantige steek. Hij heeft een naar voren stekende kin en een haakneus, een hoge bult en een enorme buik. Hij lijkt een beetje op **Jan Klaassen**.

Polichinelle was niet alleen een komische figuur op het toneel – vaak in gezelschap van de piassen **Harlekijn** en **Pierrot** – hij was ook de hoofdfiguur in het Franse **poppentheater**.

De onbekende kunstenaar en schrijver van het hier afgebeelde boekje heeft zich zeer zeker laten inspireren door de verhalen over de oud-Hollandse Jan Klaassen en zijn buitenlandse soortgenoten. Het repertoire dat in de **volkspoppenkasten** getoond word is internationaal. De poppenspelscènes in en rond de herberg en de gevangenis gaan altijd over armoede, eten en drinken.

Het gevecht van Jan met zijn **knuppel** tegen de **diender** en het spel van Polichinelle met de **kat** zijn eeuwenoud.

Per land zijn er kleine variaties. Zie ook: **Doepak nr. 41** en **nr. 96**.

Dit document op internet, zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/posterIVf.pdf>.

Poppenspe(e)lmuseuminformatiecentrum

Wil je (nog) meer te weten komen over (volks)poppenkastfiguren? Maak een reis door de wonderde wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs. Op www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2, www.poppenspelmuseum.nl en www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl vind je informatie over het museum, de tentoonstellingen, de bibliotheek en de collectie. Een **poppentheater-abc** geeft uitleg over de diverse poppentheatertechnieken, -figuren en -personen.

In onze **web- en museumwinkel** vind je gezelschapsspellen en heel veel documentatie. Tekst/concept:

Otto van der Mieden © (2011). Veel knutsel- en leesplezier en applaus!

Afbeeldingen: chromolitho's/steendruk (omstreeks 1890).

Klik op de **vet** gezette woorden voor hyperlinks.

Poppenspe(e)lmuseum

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten

Telefoon: +31(0)578 - 63 13 29/56 02 39 Fax: 0578 - 56 06 21

info@poppenspelmuseum.nl www.poppenspelmuseum.nl www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2
www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs www.poppenspel.info

